

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTOI SZÁLLÁS:

belső magyarutca 408 szám alatt.

Megjelen a lap hetenkint négyszer a. m. Vasárnap, Kedden, Csőtörtökön és Szombaton.
 Ára évenként 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorát először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr. o. é. minden hirdetés után 30 kr. bélyegző. Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. Könyvkereskedése.

Torda, nov. 7-kén 1861.

Ismét a nemzetiségi kérdés.

IV.

Hogyan? Oly nemzet fiai, kik magyar testvérekkel közös alkotmányos gyűléseikben szabadon tanácskozhatnak; kik ezen gyűléseikben nemcsak egyéni, de nemzeti jogaik s érdekeik fölött a 48-beli szabadelvi törvények aegise alatt, nyolczszázados alkotmány szilárd alapján örökölhetnek anyai nyelvök kötetlen használatában, oly nemzet fiai nevezhetik-e szolgálknak magukat? Vagy ha igen: nálok a szabadság fogalma nem egy-e az uralom fogalmával?

A megyei tisztviselők irányában, azon megyékben, melyekből adatokkal bírunk — a román nép bizalmatlankodásáról mit sem tudunk. Sőt a folytonos igazgatások, a megyei tisztviselők tekintélyének titkos és nyílt megtámadásai sem képesek a nép szenvedélyét fölkorbaoltni. Mi nem arra mutat, hogy a nép nemzetiség különbség nélkül a megyei igazgatás irányában bizalomvesztett volna. A tisztviselőket illetőleg pedig — ha hol ezek által visszaélések történnének, melyekről szintén nem bírnak adatokat — az alkotmányos kormány formának az az előnye van az önkény bürocratiájára fölött, hogy tisztviselői mindig ideiglenesek, kik a nép akaratjától magukat semmi szín alatt függetlenekké nem tehetik. Innen tehát nem az következik: hogy ha valahol egy alkotmányos tisztviselő kihágásokat tesz: tehát rossz az alkotmány; döntsük halomra törvényeinket; octroyozunk erdélyi országgyűlést; s innen menjünk a reichsrathba!

A honvédségélyező-egyletek részére azonban a megyei alkotmányos tisztviselők erőszakos eljárását nem tehetik — mi által a román nép iránti bizalmát elveszítse; mert a honvédségélyező-egylet tisztán socialis társulat lévén — részvényei gyűjtésével a megyék tisztviselői, mint tisztviselők meg nem bízzák. Meg sem is bízhattak: mert ez nem executiokra támaszkodik, mint az ismeretes „önkéntes államkölesön”, — hol az adós exequatla hitelezőit: hanem a szó igaz értelmében, önkényes és hazafias — hol tisztviselői tekintélyre semmi szükség. Hogy egyébiránt ama hős sereg, mely a bel- és külellen-ségektől marczangolt hazát az önvédelem kétségbeesett harcában, árulások és nélkülözések közepette anyai dicsőséggel védte — méltó-e azon epithetonokra, melyeket arról a repraesentatioban olvasánk? Vagy talán azon vandal tényeket, melyekhez gyilkolások, helységek, városok elharmasztása, megbecstelenítése rettenetes emléke van köve — nem honvédek tették? — megítélését önértettel az eltölgatlan történe-széknek hagyván, ki nem feledendi ama vérfagyalag események Herostratosait az utókornak följegyezni — ez uttal recriminatio kba nem bocsátkozunk.

Vége ő excája azt mondja: „mely — a román nemzet — mind addig, míg Erdélyben politikai nemzetil ugyanoly jogokkal, mint a magyarok, széke-lyek és szászok el nem ismertetik, s mint ilyen a legközelebbi erdélyi országgyűlésen ki nem hirdette-tik, Magyarországi unioról semmit sem akar tud-ni.” stb. A szétszórtott pesti országgyűlés által ki-küldött 27-es bizottmány nyíltan, Isten és ember előtt kimondotta a szent István koronája alatti bi-rodalom nemzetiségei minden méltányos, jogos igényeit kielégítő véleményét: hogy a román nemzet éppen ugy, mint a magyar, szász, tót vagy bármelyik nemzetiség individualis nemzetiségnek el van ismerve, mely a haza integritása határain belül nemzeti jogait akadálytalan élvezheti. E szerint a román nemzet is nemcsak a Királyhágón inneni területen, hanem a szent István koronája alatti egész területen. Ez több, mint mennyit ő excája kíván. A magyar országgyűlés pedig erre illetékes volt — míg egy octroyozott er-délyi országgyűlés fenálló törvényeink értelmében nem bir oly határozathatási joggal, mely megnyugtata a jelent, a jövőt, s ebben a román nép politikai jogait biztosíthatná. Egyáltalában határozatai nem a jog, hanem az önkény jellemét viselik.

Jelenzikkeink írására nem a feleselés szenvedélye birt — erre a magánjog terén oly széles me-zőnk van: hogy szabadabb perczekben örömeit

pihennék. De azt hisszük, hogy a nemzetiségek között felszított viszály a nemzetiségek közé adáz kezek által dobott Eris almája gyászos eredményeit nem a gyanus hallgatás, hanem az őszinte szó; nem az igazság álarcozása, hanem leleplezése hártat-hatja el.

Mi a testvérisülés, az őszinte kibékülés barátai vagyunk, óhajtván: hogy a szabadság szent érdeké-ben a testvér nemzetiségek elviázhatlanul egymással egyesüljenek. De ez, ha lehetséges — a minthogy lehetséges is — nem máskint, mint kölcsönös capa-citatio útján történhetik meg.

Azért mi a jelezett accordának, ha bár nem bennünk, hanem rajtunk kívül fekvő okokból nem sok sikert ígérhetünk — szintén nem vagyunk elle-nei. Föltéve, hogy azáltal constatozott alapjai ha-zánknak, s azon vívmányok, melyektől nemcsak reputationk, hanem a szó értelmében létünk függ — föl nem áldoztatnak, érintetlenül hagyatnak.

De a testvérisülés ígéje megtestesülésének egy, vagy más uton — minden esetre meg kell történnie: mert ez mindnyájunk — közös szabadságunk érde-kében áll. Mert mi nem hasonlíthatunk a sorstól üldözött Oedipus fiai tragicus esetéhez, kiknek gyű-lölete minden feljővő nap melegen növekedni látszott — miglen egymással párviadatra szállván — testvéri ölekezés helyett tört mártának egymás szívébe.

Nem. Mi — valahányszor a szabadság napmele-gét érezzük, testvéritelen viszályok folytán töreinket nem márthatjuk önmagunk, és a közös haza szívébe. Ezen viszályok folytatása a vész idején szintoly po-litikátlan — mint közvetlen eredményeiben a leg-gyászosabb lenne.

De mi megemlékezünk a koszos magyar költő ihletett szavaira:

„Kié e hon, ha nem miénk?
 Ha érte mindent megtevének.
 Ha tiszta kézzel áldozánk
 S lettünk, mi eddig nem valánk.

Nincs hatalom,
 Mely visszanyom.
 És még neked virulnod kell o hon
 Vértünknek lángja ég oltárodon.”

Nem tudunk más utat a szabadság templo-mába!
 Szabó Lajos.

Királyi leirat

a horvát-szlavon országgyűlés feliratára.

(Folytatása és vége.)

De, miután már egy év előtt szabad elvekre alapítók a gondviselés által ránk bízott birodalmat, három megye királyságunk komoly és loyális férfaitól megvárhatni hisszük, hogy ők, tekintettel saját politikai és nemzeti érdekeikre, valamint a mi fenséges Dynastiánkra és a monarchia ösz-szekeire, az igazul érzelmek helyébe, higgadt, tárgyilagos ítéletet, a mindent gátló és megmérgező bizalmatlanság helyébe az egyedül áldáshozó bizalmat teendik.

A jogi és tetleges viszonyokat bizalomteljesen és el-fogulatlanul vizsgálván, bizvást megvárhatjuk, hogy soha többé azon merőben helytelen állítással nem találkozzunk, hogy a három megye királyság semmi közös érdekek és ügyek által nincsenek összekötve többi királyságainkkal és orszá-gaikkal, mint csupán legmagasb személyünk, mint azoknak közös uralkodója által.

Hát három megye királyságunk nem volt-e kezdet óta kö-zösen képviselve a külföldön többi királyságainkkal és or-szágainkkal? Nem ontotta-e — és ezt megelégedéssel és loyális elismeréssel mondjuk — szíve vérét közösen velök az ősszállam minden csataterén, annak határain belül és ki-vül? Nem részesült-e minden időben közösen velök az ősszállam financialis állapotában jótékony és hátrányos értelemben egyaránt. És ezen évszázados együttlét örömben, bánat-ban, az országok és népek ezen kölcsönös támogatása egy-másközt, továbbá a vér és vagyon közös feláldozása az ösz-szeségért nem fűzte-e össze bensőszerű birodalmunk minden részeit? És e kötelék, megerősítve azonkívül a legkülönböz-ből magán érdekek ezernyi ezer szálai által, oly valódi és feloldhatlan egyesülést szülte, — még akkor is, ha ez a pragmatica sanctio szellemében és szövegében kifejezve nem lenne — mely képes volna fenséges Uralkodóházunk alatt egyesült ösz-szes királyságok és országokból egy oszthatlan és elválaszthatlan birodalmat alakítani.

Midőn továbbá hűségtek, a régi alkotmány helyreállít-ását kívánja, figyelemeket, mint látszik, kikerülte az, hogy a visszatérés a régi, és mint tudva van, kizárólag hűbéri alkotmányra többé éppen nem lehetséges.

Mert nem csak nem felel meg az többé a kor igé-nyeinek, hanem a királyság érdeke ellen is van, hogy a

nép ismét, mint hajdanta, alávetessék a már eltörtölt hü-béri terheknek és a politikai jogok gyakorlatától, valamint a birtok- és hivataloskodási képességtől, melyre már szert tett, megfosztassék; a feudális rendek ellenben pedig, épp úgy, mint hajdanta, adó- és katonamentességgel, valamint a többi történeti előjogokkal felruházva, helyreállíttassanak és a királyság politikai életének minden működései megint kizárólag rájuk bízattassanak.

Epp így a három megye királyság régi alkotmányának azon része is, mely az ezen királyságnak és Magyarorszá-gunk közti kölcsönös viszonyokra vonatkozik, részint saját végzéseit, részint pedig a mult évtized eseményei által annyira módosítva lön, hogy a tekintetben is merőben le-hetetlené vált a visszatérés a régire. Midőn tehát figyelem-teket ezen, a régi alkotmánytól elválaszthatlan pontokra fordítjuk, ezt nem azért tesszük, mintha aggódnánk a miatt, hogy ti, ellenkezve a kor szellemével, valamint a király-ságnak már 1848-ban megkezdett reformjaival, tán vissza-óhajtanátok az egykori alkotmányos állapotokat, vagy csak ezeknek lehetőségét is valóban támogatni akarnátok. A mi célunk csak az, hogy hűségteknek ezen szembeálló pél-dákkal megmutassuk, hogy mennyire ellenkeztek a kor igé-nyeivel és a királyság legszentebb érdekeivel, sőt másutt bővebben kifejtett saját kívánalmaitokkal és nézeteikkel, midőn nem tekintve az ország közjogában 1848-ban előd-zött tökéletes változásokat, mindig csak a lehetlenné vált régi jogot akarjátok érvényesíteni.

A régi állapotra való feltétlen visszatérés ezen nyilvá-nuló lehetlenségénél fogva többször érintett királyságunkbeli kedvelt népünk haláját hisszük kiérdemelni, midőn becsüle-tos szándékkal kötelesegtükhöz hiven szilárdan ellenállani igyekszünk bármint elfajult kísérletnek azon régi alkotmá-nyos állapotok helyreállítására, melyek alatt, minden jog-elmeletet szerint csupán a közvetlenül 1848 előtt fennállótak érthetők, és midőn ezentul is teljes erőnköl az 1860. oct. 20. és f. évi febr. 28-kán kibocsátott állam alaptörvé-nyeinkhez ragaszkodunk.

Fájdalommal vagyunk kénytelenek tehát nektek kije-lenteni ezennel, hogy az által, mert ti azon tárgyakra, me-lyeket mi mult évi oct. 20-diki diplománk II. cikkelye ér-telmében ezentul csak népeink észszerűleg rendezett közös befolyásával akarunk tárgyalni és eldönteni, a három megye királyságunkat illető befolyást gyakorolni elmulasztottátok, amaz állam alaptörvények teljes érvényét érintett királysá-gunkra nézve, minden következményeivel és hatásaival egye-temben semmi módon megszüntettnék nem tekintjük.

Midőn ezen előzmények után legalázatosabb felirato-tok egyes pontjaira áttérünk, mindenekelőtt hűségteket ez-uttal is királyi szavunkkal biztosítani kívánjuk, hogy mi a mostani horvát és szlavon katonai végvidéket, elődeink pél-dája, valamint többször ítmelt saját legfelsőbb állításunk szerint, mindig három megye királyságunk kiegészítő alkatré-szeül tekintettük és ezentul is tekinteni fogjuk.

Az ama területen jelenleg fennálló katonai örrendszet azonban, melynek folytán közigazgatási tekintetben az anya-ország fogalmától elválasztva van, nem csak az ősszállam hatalmi állására nézve; de éppen ama legkedveltebb király-ságunk politikai jelentősége és nemzeti jövőjére nézve még mindig annyira fontos, hogy csupán arra kell hivatkoznunk, hogy hűségtek azonnal felfoghatjátok azt, miszerint magá-nak az anyaországnak politikai viszonyai és érdekei nem en-gedik, ama rendszeren most lényegesen bármint is változtatni.

De valamint ama fontos területtől sohasem vontuk meg atyai gondunkat, ugy közelebb is a végvidéki követelek hűségtek által is támogatott legalázatosabb felterjesztése al-kalmából meghagytuk, hogy hadügyminiszteriumunk kebe-lében amaz érdemes végvidékeknek nyújtandó könnyebbítések iránt tanácskozáskor törtéjenek, melyeknek eredményei, mint reméljük, határszéli lakosaink méltányos kívánatait, a meny-nyiben csak a jelen viszonyok megengedik, kielégítendik.

Az is egyébiránt szilárd akarunk, hogy ennél nem álladunk meg, hanem az idő szüksegteléhez képest és az ayaországunk lassankint bizonyos, és kifejezett alakká tisz-tulandó viszonyai szerint, a katonai végvidékek és anya-or-szágnak közigazgatásában és törvényhozásában még továb-bi analógiákat és érintkezési pontokat fogunk kigondolni és életbelepíteni.

Dalmátországnak Horvát- és Tótországnakhozi vi-szonyát illetőleg az 1860. december 5-ki és 1861. február 26-ki rendeleteinkben az utóbbi érintett országokból e te-kintetben Előnkbe terjesztett óhajtsók teljesítésére hajlan-dóságunkat kijelentettük, valamint az utat is kijelöltük, me-lyen Dalmátországi egyesítésének kérdése Horvát- és Tótór-szággal ezen országaink képviselőinek szabad megegyezése által minden részre nézve kielégítő szabályozást nyerhetne.

Mint azonban hűségtek előtt tudva van, Dalmátorszá-gunk országgyűlése eddig megtagadta, e czélból követeket küldeni a horvát-szlavon országgyűlésre, habár Mi ama be-folyások s érdekek fontosságát s jogosultságát, melyek Dalmatiának Horvát- és Tótországhoz óhajtott közeledését elleneztek, jelenleg közelebből vizsgálni nem akarjuk, te-hát nem tehetünk egyebet, miután kényszerűt alkalmazni akarunkban nem áll, mint az e tárgy megvitatására Álla-lunk már előbb kijelölt ösvényre utalni.

Mi egyébiránt készek vagyunk, mihiylest Horvát- és Tótország államjogi állása az ősszbirodalomhoz, ugy ezen birodalom, valamint maga az egész három megye királyság ér-dekeinek megfelelő módon szabályozva leend, a dalmát or-

szágyulást még egyszer fejni, hogy a horvát-szlavon országgyűléssel, oda küldendő követek által három egykirályságaink minden részének közelebbi egyesítése felett tanácskozzék s az eredményt határozatunk elé terjessze.

Kénytelennek éreztük Magunkat azonban már most legjobban szeretett Dalmát, Horvát- és Tótországainkat saját érdekében arra figyelmeztetni, hogy ezen törzsokon királyságok egyesítése csak az által eszközölhetik s csak azáltal lehet mind ama királyságokra mind az őszállamra nézve tövűvis eredményt, ha nem egyedül a nemzetiségi származás, hanem az egy évszázados elválás által alakult, a két országnak többszörösen eltérő politikai nézete számításba vétetni, s magasabb egységben kiegyenlítettetni fog.

Ennélfogva a jövő horvát-szlavon országgyűléstől fog függni Dalmátia oda csatolását s ez által többször érintett királyságaink területi kiegészítését nem annyira Tőlünk kérni, mint inkább saját büls rendszabályok és Dalmátország, lakói óhajátainak s sajátosságok érdekeik tekintetbevételével által önmagának eszközölésbe venni.

Hűségteknek ama megjegyzése, mely szerint az állítatik, hogy Miksa király 1567. nov. 29-ki törvényének rendelkezése, az országgyűlés egybehívására vonatkozó 179° országgyűlés 58-dik törvényekké által nem módosítottat, tiszta tévedésen látszik alapulni, mert nem csak ez ismert szabálylál: „lex posterior derogat priori“ ellenkezik, hanem ama újabb törvény világos tartalmával is, mely szerint a bán, mint általában minden monarchicus államban, csak „cum praevio annutu regio“, azaz a király előleges engedélvel, van felhatalmazva az országgyűlés összehívására.

A bán báró Szekesvics József altörzsbíróunknak végrehajtott beiktatását; valamint annak országhajótányá történő választását; továbbá a bán által eszközölt kinevezéseket, u. m. sudoveci Zidarie Jánosnak albáná, és buzini gr. Jelacic György altörzsbíróunknak alorshághajótányá történő kinevezéseiket; végre ezen országos méltóságok feleskettetését jóváhagyólag tudomásul vesszük.

Hűségtek azon óhajátait illetőleg, hogy a régiebb országgyűlések eljárása szerint, bekövetkezendő esetben a koronának a bán méltóságra alkalmas egyéniségeket jelölhessenek ki, nem vagyunk azon helyzetben, hogy ezen óhaját teljesíthessük; azon esetben mindazonáltal, ha az országgyűlés e méltóság megítélésékor éppen együtt ülend, semmi ellenvetéstünk, hogy szabadságában álljon arra alkalmas egyéniségeket a koronának, épp úgy mint egykor, csupán ajánlatba hozni (commendare).

Az ellen sincs semmi észrevételünk, miszerint az országgyűlésnek abbéli joga fennmaradjon, hogy annak idejében a szükségletre képest protonotariust választasson.

Hasonlóképp legmagasb királyi jóváhagyásunkat adjuk azon határozatra nézve, melyet hűségtek, Dalmát, Horvát- és Tótországainknak Magyarországnak irányában jelen viszonyára vonatkozólag, valamint az ezen királysággal járó jövődö alkuadkozás alapját illetőleg hoztak s Előnkbe terjesztettek, s gondunk leendő azt a legközelebbi magyar országgyűlés elé, melynek létrejöttét a rendelkezésünk alatt álló minden eszközökkel előmozdítandjuk, királyi előterjesztvényeink alakjában tanácskozással alá bocsátani.

Hűségtek abbéli készségét, hogy királyi koronázásunkon résztvegyenek, örömmel értettük, legfőbb óhajátunk hogy azon akadályok, melyek, fájdalom, szándokunk ellen ezen ünnepélyes és szent ténny eddig hiúsították, megelégedéstünk s mindenek felett szeretett alattvalóink jólétére, mielőbb elháríttassanak.

Mindaddig, míg a Magyarországnak és Dalmát, Horvát- és Tótországaink közötti viszonyok szabályozva nincsenek, Résztünkől, bármily örömmel tölt légyen el Bennünket ebbéli óhajátok, lehetlen az utóbb érintett országaink királyává hűségtek által kért külön koronázatásunkrai beleegyezésünket adni.

Miután hűségtek az Általunk helyreállított bán táblát s az Általunk ismét felállított királyi helytartótanácsot elismerték, ugy ezen hatóságok mostanában Horvát- és Tótország területén törvényes országos kormányhatóságoknak tekintendők mindaddig, míg azok iránt alkotmányos uton más rendelkezés nem történik.

Egyébiránt, hogy háromegy királyságunknak atyai gondoskodásunk további tanujait adjuk, s azt autonóm állása felett jövődöre nézve egészen megnyugtassuk, örömmel szolgál hűségteknek ezennel kinyilatkoztatni, hogy legközelebb munkába veendjük ideiglenes királyi horvát-szlavon udvari dicasteriumunknak, királyi horvát-szlavon udvari kancelláriává leendő végleges átalakítását, s hasonlóan a Horvát- és Tótországban tárgyalandó jogügyekre nézve saját legfelsőbb törvények felállítását. Mi kénytelenek vagyunk talán a kor igazgatósága által igazolható rettegésnek tulajdonítani, midőn hűségtek a többször érintett országoknak királyi leiratunkban Általunk használt „örökös országunk“ (regna hereditaria) elnevezésén fennakadtak. Mert egyrészt az említett országok 1527-től, különösen pedig 1712-től nem másképp mint saját értelemben örökös országoknak, melyek mint ilyenek, t. i. regna hereditaria Magyarországgal együtt a magyar törvénykönyv (corpus juris) több helyein nagyon is helyesen nevezetnek; másrészt pedig magában véve tisztán áll s az elkekezdő ama leiratban is sehol sem állítatik, hogy nem valamennyi s mindegyike, hanem csak néhányan s pedig birodalmunk törvényesen megszabott örökös országhaj, tagjai a német szövetségnek.

Mi végre az országgyűlésnek a nemzeti, mint kizárólagos ügyleti, hivatalos s oktatási nyelvre vonatkozó határozatát illeti, bármennyire szilárd akarunk legyen a nemzeti nyelvet a hivatalban, egyházban és iskolában jogosult állásában megóvni s annak a lehető legerjedelmesebb kifejlődést biztosítani, még sem vagyunk azon nézetben, hogy az országban levő minden hatóságok, s így katonai s pénzügyi hatóságaink is hivatalos ügyeinkben, valamint minden más köztársasulatok irásaikban, végre, hogy minden ottani állam-polgárok, annál fogva olyanok is, kik tényleg más nyelvet beszélnek, közlekedéseikben kizárólagosan az ország nyelvét használják.

S ezért csak sajnálattal nyilatkoztatjuk, hogy az érintett határozatot, miként az előterjesztve van, királyi szentesítésünkben sem részesíthetjük.

Az ország ezen, valamint még sok más, fájdalom, mindaddig megoldatlan maradt életkérdéseinek kiegyenlítését többször érintett királyságunk legközelebbi országgyűléstől várjuk, melyet mi, Isten segélyével, mielőbb csak lehetséges leendő, összehívandunk a végből, hogy jelen királyi leiratunk tanácskozással alá vegye, az abban már jelenleg Általunk szentesített határozatok törvényekké szerinti szokásos szerkezetben felterjessze s azon kérdéseket illetőleg melyek eddig megoldásra nem találtak, s ennél fogva az országot legnagyobb sajnálattunkra még tovább is kényelmetlen, mert ideiglenes állapotban hagyják, szintén tanácskozással alá vegye s reménytelőleg eredménydusan bevégezze.

A jelen országgyűlést, tekintve annak rendkívüli hosszúságát s az azzal, fájdalom, igen csekély arányban álló eddigi törvényhozási eredményeket, ezennel feloszlottatunk nyilatkoztatjuk s felhívjuk egyszersmind hűségteket, hogy ezen királyi leiratunk vétele után, jogaitokat s teljhatalmatokat mint az országgyűlés tagjai vagy képviselői azonnal megszüntnek tekinteték, s rendes életfoglalkozásokhoz visszatérjenek.

Ezen az országgyűlés feloszlására vonatkozó rendszabályok végrehajtásával bánunk, báró Szekesvics József altörzsbíró, épp úgy állásánál fogva, mint az országgyűlés törvényes elnöke, valamint szükség esetében mint e végett kinevezett s felhatalmazott királyi biztosunk ezennel megbízatik.

Midőn tehát hűségtektől egész nyugalommal elvárjuk, hogy töle mint törvényes főnököktől a kész engedelmisséget meg nem tagadjatok, azon reménynek engedjük át magunkat, hogy hűségtek az annyira óhajtott mérsékelt, békés megfontolás s bizalom szellemét vienditek szülőföldetekre.

Egyébiránt császári s királyi kegytünk s kegyelmünkkel maradunk birodalmi fő- és székvárosunkban Bécsben november 8-án 1861.

Ferencz József, s. k.

Eskü-minta azon megyei tisztviselők számára, kiknek hivatalával bírói hatalom van egybekapcsolva.

En N. N. esküszöm az egy élő Istenre (boldogságos szűz Máriára s Istennek minden szentére), s örökös földi Fejedelmeknek, legkegyelmesebb Uramnak Első Ferencz József ausztriai Császár, Magyar- és Csehország, nem különben Dalmát, Horvát- és Tótország Apostoli királyának hitemre fogadom, hogy Ő cs. k. Apostoli Felségéhez örökké hű, engedelmes s hódoló leszek; — tisztemben magamat a főispán (főispáni helytartó, megyei kormányzó) által kibocsátandó utasításokhoz s rendeletekhez képest híven és szorgalmasan viselend; minden előttem perlekedőnek, minden hivatalomhoz tartozó ügyben legkisebb személy-, tehát szegény vagy gazdag válogatása nélkül, kérelmet, adományt, kedvezést, félelmet, gyűlölséget, szeretetet és kedveskedést félretéve, miként Isten és az ő igazsága szerint meggyőződve leszek, minden dolog iránt tehetségem s a főálló törvényhez képest jogos és igaz ítéletet, igazságot és végrehajtást teszek; s a réám bízandó hivatalos titkokat szentül megőrzendem. Valamint pedig jelenleg Ő cs. k. Apostoli Felsége birtokainak határain belül vagy kívül semmi titkos társaságnak, titkos szövetségnek tagja nem vagyok, ugy jövődöre is magamat semmi ilyenemű szövetségbe, semmi szín alatt sem avatom. Isten engem ugy segéljen (a boldogságos szűz s Isten minden szentei).

Eskü-minta azon megyei tisztviselők számára, kiknek hivatalával bírói hatalom van egybekapcsolva nincsen.

En N. N. esküszöm az élő Istenre (boldogságos szűz Máriára s Istennek minden szentére) s örökös földi Fejedelmeknek, legkegyelmesebb Uramnak Első Ferencz József ausztriai Császár, Magyar- és Csehország, nem különben Dalmát, Horvát- és Tótország Apostoli királyának hitemre fogadom, hogy Ő cs. k. Apostoli Felségéhez örökké hű, engedelmes s hódoló leszek; — hivatalomban magamat a főispán (főispáni helytartó, megyei kormányzó) ő méltósága által kibocsátandó utasításokhoz s rendeletekhez képest híven és szorgalmasan viselend, minden réám bízandó ügyben legjobb tudomásom szerint lelkiismeretesen végzendem, a hivatalos titkok szentül megőrzendem. Valamint pedig jelenleg Ő cs. k. Apostoli Felsége birtokainak határain belül vagy kívül semmi titkos társaságnak, titkos szövetségnek tagja nem vagyok, ugy jövődöre nézve is magamat semmi ilyenemű szövetségbe, semmi szín alatt sem avatom. Isten engem ugy segéljen, (a boldogságos szűz s Isten minden szentei).

Marosszék. — Közelebbi levelemben tett ígéretem következtében a nov. 13-án tartott bizottmányi gyűlés tovább folytatását, illetőleg berekesztését akarom tudatni. A nov. 13-dika délelőtti határozat következtében a szavazatszedő bizottság délután 5 órakor működését bevégezvén, azt a bizottmányi gyűlés asztalára beadta, mégpedig ily renddel: a felállítandó urbéri első bíróságra szavazattöbbséget nyertek Filep Antal, Józsa József, Kovács János, Hosszu László (román), Cserei Mihály, Balla László, Hajdu Mózsef, Filep Sándor, Nagy Albert, gr. Tholdalagi Viktor, Vályi Károly és Kormos Péter (román), a mi is enunciatáltván a tisztség megbízott arra, hogy ezen névsor felirat mellett a f. k. főkörmánységekhez felküldessék, utóbbi időben szükségessé válván a román nyelvért egy transzlátor kinevezetése, ki román nyelvre fordítson tisztségünkön, ezen még a bizottmány megállítasakor s tiszteinek megválasztásakor megbízottatott állomásra id. főkirálybíró ur indítványa folytán Vladosán János román atyánkfia közfelkiáltás útján kinevezetett, ugyanez alkalommal egyik megítült derékszék-bírói állomásra Vladuc román atyánkfia megválasztott közfelkiáltás útján. Ezután több apróbb indítvány merült fel, melyeknek nagyobb része ez alkalommal elvetetett, s így miután a jegyzőkönyv felolvasatott és helybenhagyott — bizottmányunk eloszlott.

Nem lesz talán érdektelen némi részleteket említenem

széktünk dolgairól. Népmű magatartása igen szép, mit eléggé jellemző, hogy a büntetések ritkán adják elé magukat, s legközelebből oly közmunkák hajtattak végre, melyek a legrendesebb időben is a közigazgatás becsületére válnának: ilyen a Véezkepekata kiásatása, mely nagyszertű árkat a Nyárádvölgy legnagyobb részén átvonul; ilyen Szovátnál a havas út, hol roppant kövek kifeszésével foly a munka és halad előre. Utvonalaikra mindenfelé nagy bőséggel hordott a kavics, kiásattak a sáncok s a mi legfeljebb volt, nem volt szükség a népet büntetéssel erőszakolni. A buzgalomban ugy székel, mint román népességünk egymással versenyzett, bárha a nép ereje még a marhavész miatt erős őrvonalokon is igénybe volt véve, azonkívül minden helységeinkben ott van a katona-executio s mindezen felül a politikai viszonyok miatt a tisztviselő ingadozó állása a nép előtt tudva van. De e nép ragaszkodik ő törvényeihez s megszokott közigazgatásához, s rettentve gondol arra, hogy tisztjeit csak szellemiek s irányának váltásak fel, mire elég példa csak az is, hogy közelebből egyik főbb tisztviselőt kérvén néhány székel, nehogy lépjenek s amaz a fenyegető országgyűlést s anyagi romlást okozó bélyegrendeletet hozta elé, a székelők így biztatták: „Aból az országgyűlésből nem lesz semmi, ha nem Pestre hinak; a bélyegért pedig ha a tiszt urakat megbüntetik, mi vagyunk Marosszéken vagy 80 ezeren s kitundjuk fizetni.“ Ez tény. E hó 23-án a helyi négyelet javára zenestélylél összekötött táncvigalom fog rendeztetni, mire népes közönséget remélhetni. A jogász- és inokikar várja is már, készen van a jóra.

J. D.

Cserhalomtáj, nov. 12. — Mi hir van nálunk ?

Ma egy hete peres levelei érdekében ügyvédhez jött mlgs birtokos urat vendégli szállásán egy őrmester feladására, a katonaság letartóztatva s azóta a kaszányában van alkalma elmélkedni az alkotmányról, melynek védszárnyai alatt akármely polgár kihallgatatlan is hűre kerülhet. Csakugyan tegnap megérkezett Szebenből egy auditor s a kikérdezéshez hozzá fogott. 2) Az adó-executioval mi is megismerkedtünk. De nálunk csak egy-egy zsandár-őrmester vezetés alatt jelent meg a 6-6 fegyveres katona, kiket az illető megisztelt, szállás és esélégel kellett hogy ellásson. Napidíjt nem követelték, s szerényen viselték magukat. Itt is betelik: „a hány ház, annyi szokás.“ És ez áll az adó beszedésének tekintetéből is. Ugyanis némely helységben az alkotmányos bíró és jegyző felszedék az adót, s a cs. kir. Steueramt-hoz beszedeltették. Így Sófálván, hol jegyzői minőségben éppen a helybeli lakos szolgabíró-segéd működött. Más helyt azonban, mint Árokalyán, Czegében, Harinán a bírák az adó felszedéséhez nem járulván, ki-ki személyesen kellett hogy a cs. kir. kaszányába bevigye adótarozását. 3) A marhavész felénk is bekopogtatott. Az a kereskedő, a kinek csoportját Kolozsvár vidékén is ismerik, itt ment keresztül. Jádón szénát vett, s az azt fuvarozó polgár ökrei s attól mások a ragályt elkapták. Az érdekelt csoportból egy darab Besztercen beteg lett. A kereskedő szállást kért egy külvárosi polgárnál, s a beteg ökröt leöltte s fagygyát és börtöt eladta egy kis besztercei izraelita társának. Az irt szállásadónak 9 marhájából 7 a ragályt elkapta, 4 elveszett. A Dorálára vitt börtől pedig a vész ott is kiültött s 47-ből 20 elhullott, 7 beteg. A besztercei magisztrátus e tekintetben erőly eljárása, a főkörmánységek utasítási nyomán, a szász nép rendszereténél lehet tulajdonítani, hogy a vész még tovább nem harapódzott. 4) Besztercen is készülnek az urbéri cs. kir. törvényszékénél az illető peresiratokat átadni. 5) A saját havasokon mult hó utó napjaiban gonosz kész okán a fenyesekben sok kár történt. Szerencsére az e hó 1-én aláhult eső megoltta. De 6) ez az eső, mely kemény dörgés és sürt villámlások közt jött meg, megátatá julius deraka óta szomszaj mezőinket. S augusztus vége óta vetéseink most egyszerre mind kikelték, és alkalma lett a földművesnek ősvetéseit bevégezni. 7) Szűretünk nagyon szerény volt, de kevés borunk 11-15 próbat töltött s 1-2 fríg kelt vedre. 8) Málé terméstünk, midőn már csüggetegen állánk felette, a szárazság megérlelé s jó közepessé vált. Valóban itt rá ismerhetünk a gondviselőkéz kegyelmére, mely ha sokszor késik is, megjő s a csüggedező emberi kebelt megvigasztalja! Szénánk kevés, de marháink még mind legelhetnek. Búza terméstünk csekélységet pótolják a tavaszvetések. S ha a szeszgyártás tilalma megállana, a nép mégse látna nyomort. No de 9) éppen e tekintetben vagyunk különösen. Egy helyt főzik a pálinkát, más helyt nem merik. A kir. főkörmánységek a gyártást eltiltotta, a cs. kir. finans-tisztek a főzésre buzdítgatnak. Pedig akárhogy szépteljük szeszgyártás mellett tavaszra a málé ára nagyon magasra fog emelkedni. Mert hiszen nekünk máskor Bukovina felől hoztak málét, most pedig mi mérője 2 frt volt, odaváló gyárosok szedték és vitték. És mind a mellett, hogy a gyárosok még nem mind működnek, a málé ára 2 ft 60 kr. o. ért. a rozs 4 forint Besztercen. 10) Utóljára nem lehet elhallgatnunk, hogy a Kerlésről Lekenezének vívó a cs. kir. hivatalok által megkezdett utat, valamint a Balásfalván keresztült Somkeréről Besztercenre nyulót is a kerlési-járás szolgabírája szép előmenetellel bevégezés felé munkáltatja. És a derék főbíró a cs. kir. hivatalok által szabad róptív engedett sajtófolym rombolását fékezni az ősi szokás szerint, — erőlysen rendelkezt.

r. l.

A nagysajó káptalan mult october hava 24-kén tartott részletes zsinata folyamából kiemelendők véltünk 3 pontot s az olvasó közönség elibe bocsátani, némi észrevételünk kíséretében.

1) Olvasatván az ez évi közzsinati jegyzőkönyv azon pontja, hogy lélekszám szerinti egy osztrák krajczár évi fizetés mellett egy élő töke állítassék egyház államunk lehető szükségletei fedezésére: ezen indítványt a r. zsinat örömmel vette magáévá, s meghatározta az érdekelt adó előörömmel tette magáévá, s meghatározta az érdekelt adó vállalatát a m. egyházi főtanácsal tudatni. Valóban csak a papság legyen nem tul (?) hanem kellően buzgó, előlmenő jó példával az előjáróság, minden korszerű intézkedés megtermi gyümölcsét. A kölcsön-magtárak óriás eszméje, mit nem képes csak egy pár évtized alatt egyházzá-

lamunkban felmutatni. Miért hát a kivitelben mégis oly buzgalomküliség? Mily kedves falat most a népnek, a hol fel van állva, hogy az usziorások körmei közül megmentve, most kap egy pár véka, tán 6-8 frtos gabonát, melyért jövő őszszel tán 2½ vékát fizet, meglehet 1-2 frt árral s mégis a vagyonsodási cél is elérődik az egyházak részéről, s pedig kivált iskolájukat csak ez teheti kellő kívánt állásba.

2) Az érdekelt közzsinati jegyzőkönyvből örömmel érte a r. zsinat, hogy a veszttel dézma kárpótoltatása ügyében, a közzsinat felírt urunk ő felségéhez. Azonban még eddig a sikernek semmi nyoma sem látszván, meghatározta a m. e. főtanácsot alázatos tisztelettel megkérni e tárgyban hatályos munkásságát annyival inkább igénybe venni, mert a velünk egy jogon volt tizedbirtokos luth. papság már a tőkét is meg év elején kikapta, s mert e gyenge gabonatermő évben azt papjaink valóban nem nélkülözhetik. Az írás mondja: „zörgessetek s megadatik.“ Ha Vajda-Szt. Iványon ezeltől pár évvel tartott közzsinat a káptalan kérésével nem utasítja el, hanem ez ügyet felkarolva, urunk ő felségéhez felír, dézma kárpótolásaink ügyében tán más eredményt látnak!

A 3-dik tárgy, miről szólni akarunk, szinte a közzsinati jegyzőkönyvből olvastott azon indítvány, mely a successiót érdeklő véleményadás végett mint indítvány küldetett ki az egyházmegyékhez. A káptalan a successio valahárai eltörléséhez örömmel járul; sőt kimondta, hogy a püspökségen kívül minden más hivatal legyen időszerű. És pedig a közfőjegyző és esperesi 6, az egyházmegyei jegyző s a székező bírák 3 évre választassanak. A nagysajói és tekei káptalan, míg az első luth. egyházakat is számlált s az utóbbi még mint Lutheranus 7 egyházból alkotott a reform. superintendentiához tartozott a successiót nem ismerte kebelében. S a nagysajói káptalan az 1848-ki rablások alkalmából megmaradt jegyzőkönyveiből úgy találja, hogy a successiót csak az 1856-ban meghalt dékán Szabó András élvezte.

r. l.

KÜLÖNFÉLEK.

— A helybeli pomologusok a gazdasági egyület titoknoki szállásán, hűdöcra 307 sz. gyümölcs kiállítás rendeznek. Az ideai szegény természethez mért tárlat f. h. 24-kén délután a gyümölcs kedvelő közönség számára nyitva lesz.

— Kolozsvárváros nov. 20-diki közgyűlésen a szoboki égettek segélyezésére a tizedenkinti nyilvános gyűjtés megrendelésén kívül, 100 forintot utalványozott majorsági pénztárból.

— Szászvárosszék Domzsa és Balomiri urakat választotta nemzeti gyűlési követéiv.

— A „P. N.“ írja: Barabás egyik legtehetségesebb tanítványának, Maszák Hugónak rajzonja alól közelebről igen sikertült arckép került ki, s ez Erdély kormányzójának hűvégi gr. Mikó Imrénnek jótallalt arcképe. A kinttő államférfi jelentős vonásai természetihven vannak e képen visszatükrözve: a metszet is elég sikerült, sőt finomnak mondható; becsületére válik a Pollák testvérek könyvma-intézetének, melyben készült. Köztisztelőt és szeretetben álló nagy hazánkfának jól talált arcképe bizonyára egy oly várvavart műtermék, melyre lapunk t. olvasóit, a tény egyszerű megemléstén kívül, nem szükség kereset szavakkal figyelmeztetünk.

— B. Kemény Zsigmond „Zord idők“ című regényének, melynek első kötete már egy évvel ezelőtt megjelent, befejezésén dolgozik.

— A „M. Sajtó“ írja, hogy Palóczy László teteit az avasi nagy templom fülkéjéből, hol eddig pihentek, folyó hó 12-én tették örök nyugalomra. Az őszszegült ropant néptömegnek Zsarnai Lajos püspök tartott rövid de tartalmas gyászbeszédet.

— A „Wanderer“ és „N. Nachr.“ helyiségeinek megmozgásával egy időre esvén azon bir szállongása is, mintha a m. kir. udv. kancellária a nevezett lapoktól Magyarországra nézve a postai szállítás kedvezményét el akarná vonni, miközben sokan a mozgást is a kancellária befolyásának kívánták tulajdonítani: a „Stürgöy“ bécsi levelezője határozottan állítja, hogy ezen eljárásban a kancelláriának semmi része nincsen.

— Pesti lapok szerint a cs. k. dohánykezelési igazgatóság 63,000 mázsa 1860-ban termelt magyar dohányt szándékszik elárverezni külföldre szállítás végett. Az árverés Pesten kezdődik nov. 20-kán, s azután folytatódik Csabán, Aradon, Szegeden és Haczfelden, hol dohányraktarak vannak.

— Pestváros tanácsának törvénykezési osztálya, Koller kir. biztos urnak általunk is érintett felhívása következtében a „P. L.“ szerint elhatározta, hogy hivatalos működését minden ügyágazatban s az összes személyzettel újból megkezdendi, s a haladékok nem szenvedő ügyeket, a köz- és magánérdekekre való tekintetből, mint eddig, ezentul is el fogja látni. A városi közigazgatás egyéb ágai az eddigi ideiglenes modorban fognak továbbra is kezeltetni.

— A Markó Károly féle képgyűjteménynek a pesti nemzeti muzeum számára leendő megvételére István és József főherczegtestvérek 300 főt ajándékoztak és küldték a napokban az érdekelt intézet igazgatóságának kezéhez.

— A budapesti lánchíd két oldalára vésendő feliratok, melyekben e remekmű történelme lesz röviden előadva, mintegy 8,000 forintba kerülnek. Minden betű bevésésének ára 5 forint; mivel a bevésés gránitba történvén, az anyag szilárdságánál fogva a rendkívül vigyázva és így lassan dolgozhatás mellett, minden betűnél egy-egy angol véső kopik el.

— Miután a magyar írók segély-egyletének alapszabályai megerősítettek, a vállalat ideiglenes igazgatósága november 24-én tartandó közgyűlésre hívja meg az egyület tagjait. E közgyűlés tárgyai lesznek: az egyület megalakítása s az ideiglenes igazgató és ellenőrök választmány tagjainak megválasztása. A szabályok értelmében tagja lehet az együletnek minden, a ki havonként legalább egy fo-

rint fizetésére kötelezi magát az egyület pénztárába, vagy 200 frtos alapítványt biztosít.

— Keesketemen f. hó 10-én a kegyesrendiek lyceumának csinos épületét ünnepélyesen felszentelték.

— A m. kir. helytartótanács rendeletét intézett Pestváros hatóságához, hogy a városi reálskolánál volt német tanároknak, kik jelenleg rendelkezési állapotban vannak, legalább egy évi fizetésüket adja ki. Az ideiglenes városi hatóság a rendeletet, mint a mely az ő hatáskörén kívül esik, áttette a reálskolánál bizottmányhoz.

— A „M. O.“-ban olvassuk: A magyar legio Nocera-ban „tiszi kört“ alakított. Elnöke Ihász ezredes, alelnök Tassy Béla százados, pénztárnok Nagy László százados, titkár Rényi százados. Eddig 43 tagja van. Megrendelték 6 magyar lapot, járatnak már 3 olasz, 3 francia, 1 angol és 1 német újságot; szerény kis könyvtár is állítottak össze. Van tiszti, lovagló- és vívőiskolájuk. A legio először október 29-én a briganzikkal találkozott s azokat 37 ágyú lövéssel szétzavarták. A legio nem szenvedett veszteséget. A briganzik közül 18 elesett, több megsebesült.

POLITIKAI HIREK.

A „Perseveranza“ azon hire, mely szerint Kossuth Parisban járt volna, alaplatlan. Olaszországba költözése óta nem járt Parisban. A „Corr. Merc.“ szerint Kossuth egészségi állapota annyira javult, hogy már házat is elhagyhatja. Ő most Albaróban lakik.

— A portugali király halála után azonnal atyját Dou Fernandot ismeré el regensnek az államtanács, az oportoi hg. megérkezéig. Az új király (az oportoi herczeg) neve Lajos-Fülöp, s mivel Portugáliában nem szokás két nevet venni fel az uralkodónak, ő fíge I. Lajos névvel lép a trónra.

— A portugali király és kir. herczegek úgy kapták el a betegséget, hogy ő felsége és öcsései egy kir. parkba mentek vadászni Villa-Viciosa vidékére, hol nyári időszakban a harmadnapos hidegláz uralkodik. Elkapták ők is, s e hidegleles fajult typhussá, más különös körülmények hozzájárulával. August hg. portugali infans egészségi állapota alkalmasint jobbra fordult. 13-kára az új király Compiègne-ből, a hol látogatóban volt, valószínűleg megérkezett Lisabonba, a portugál fővárosba.

— Don Pedro elhunyt portugali királyról a „Times“ a következő sorokat írja: „Legnagyobb dicséret, mit róla mondani lehet az, hogy kormánya a mostani nagy zavarok közepette politikai esemény nélkül folyt le. Alkotmányos trónra lépett, megtartotta a törvényeket, nem lépett túl a korlátokon, alattvalói szeretetét megnyerte magának. Portugali hírek annyira kevésbé zavartak meg, hogy sokan közülünk a király nevét és kormányának jellemét nem ismertük. Hogy házassága által az angol királyi családdal rokonságba jutott, s hogy Portugalia és Angolország közt a régi barátság fenáll, ez az egész, mit róla a nagy közönség tudott. A korán elhunyt fiatal ember jó nevelésben részesült s kormányzói kötelességének becsületes lélekkel akart megfelelni. Csöndes és elégedett országot hagyott maga után. Testvére és utóda, Lajos Fülöp úgy fogja találni, hogy nagy fejlődésre képes. Ha képes az ország segélyforrásait felhasználni, s a békét föntartani, úgy Portugalia, miként Spanyolország jelentőségben emelkedhetik Európa nemzetei között. Elvárjuk tőle, hogy testvére példáját követve, alattvalói jogait tisztelni fogja, s az európai zavarba nem hozand új vizsályt.

— Garibaldi levele, melyet szeptember 10-ről az amerikai consulhoz Antverpbe írt, következőleg hangzik: Igen tisztelt uraim! Értekeztem Sandford ural, s sajnálattal kelle jelenetnem, hogy jelenleg nem lehet Amerikába mennem. Nem kétkedem az unio győzelmén és pedig gyors győzelmén; ha azonban a háboru szerencsétlen módon önké felséges hazájában hosszabb tartamú lenne, minden akadályt legyőzve, melyek most gátolnak, azon nép védelmére fogok sietni, mely nekem oly drága.

Garibaldi.

— Turini tudósítások szerint Avellino nápolyi tartományt megint nyugtalanítják a felkelők.

Garibaldi izenete, melyet Türr tábornok által Turinba küldött, igen jó henyomást tett mindenütt, kivéve a Bertani párt-töredéket. A királyi, kinél Türr igen hosszas kiállgatásban részesült, szintén meg van elégedve vele. Bertani és nyugtalan barátai most már vizet is fognak önteni borukba, mint francia példabeszéd tartja; mert Garibaldi mostani magatartásánál fogva nem ragaszkodhatnak többé forradalmi szándékukhoz, hacsak nem akarják népszerűtlenné, vagy is inkább nevétségessé tenni magukat.

— A belga király f. hó 12-én nyitá meg a kamrákat egy oly trónbeszéddel, melyben kijelenti, hogy Belgiumnak a külhatalmakhoz viszonyi folyvást kedvezők annak érdekeire nézve s megfelelnek semlegességi kötelességeinek. A Franciaországgal kereskedelmi szerződés a két ország közti jó viszonyok megszilárdulását idézendő elő. Ugyanazon kereskedelmi elvek fognak Angolországra s lassankint más államokra is alkalmaztatni. A Mass folyamra vonatkozólag szerződés kötöttet Hollandiával, mely barátságos hatalmasság felséges fejével a király szerencsés volt ősszállatkozni. Az aratás kevésbé kedvezőtlenül telt ki, mint várt lehetett, s a biány könnyen fűdöztetni fog a kereskedés által. A trónbeszéd továbbá több különböző törvényjavaslatokat jelent be; többek közt a néphadi törvények reformját, a személy adókra vonatkozó törvény átvizsgálását, repressiv-rendszabályokat a választási visszaélések ellen, reformokat az egyházi javak kezelésében, s egy törvényszéki szervezetre vonatkozó törvényt. A pénzügyi helyzet kielégítő gyanánt tüntetettik föl.

— Párisból írják: Nehány nap óta önkényesek szálanak hajókra, hogy a mexicóihoz expedíció csatlakozzanak. Közöttük meglehetősen számmal láttak II. Ferenc egykori hadsergében szolgált katonákat is. Ebből azt következtetik, hogy a trónvesztett nápolyi királyt jelölték tán ki a nagyhatalmasságok a felállítandó mexicói trónra.

— Beszéltek arról, hogy a török zultán Párisba szándékozik. A „Journ. de Const.“ e hírt alaplatannak nyilvánítja.

— Az „Italia“-nak írják Nápolyból: A nápolyi clerus egészen olaszérzelművé lett. Ezen tudósítás igazságára csak egy példát: Monsignore Rossini, máterai püspök, még a forradalom elején odahagyta a várost. A cultus-miniszterium felszólította, hogy vagy térjen vissza püspöki megüjébe, vagy egy nem a maga megyéjéből való helyettest jelöljön ki maga helyett, különben a káptalan 15 nap múlva maga nevez ki más vicariust. Rossini püspök a kormány e rendeletére két levélben válaszolt. Egyikben semmisnek nyilatkoztatja a miniszterium rendeletét, másik a helyettes ellen van intézve. E két levelet a nép a papság vezérlete alatt égette meg a máterai piacon.

— Rómából írják nov. 6-ról: A római hazafiak közt Napoleon herczegnek egy levele kereng két-három nap óta. E levél indoka ez: A herczegnek azon beszéde nyomán, melyet a senatusban Olaszország és kivált Róma ügye mellett oly melegen tartott, Rómában biztonság alakult, s aláírás indítottott valami oly tárgyra, mely a rómaiak halálját kifejezte. Egy egyszerű képet vásároltak meg, melyet egy római művész, Rossi Kazimir rajzolt, s melynek tárgya „a feltámadás anyala.“ A kép megküldetett Párisba, de akkor Napoleon herczeg Amerikában volt. Visszaérkezvén, e sorokban köszöntö meg a küldeményt:

Páris, nov. 4. 1861.

„Csak most veszem, hosszas távollét után, a képet, melylyel önök a rómaiak nevében megtisztelték. Szívemen hordván Olaszország ügyét, mivel az a szabadság és baladás ügye, melyen meghatott a sympathia ezen tanujele. Kérem, adják értékre köszönetemet hazájok fiaiak, s biztossáák őket, hogy meg nem szünök mindent elkövetni, hogy vágyuk teljesüljön. Fogadják stb. Napoleon (Jerome).“

Sziciliában az ujencozás a legteljesebb sikerrel foly mindenfelé. Pettinengo tábornok végét sem várhatva, köszönő kiáltványt bocsátott érte Szicilia lakosaihoz. Egy 2-dikán kelt kiáltványban a királyi helytartó rendkívül magasztalja azon kinttő nemzeti szellemet, mely a nép minden osztályát, városi polgárságot, köznépet, papságot, helyhatóságokat, nemzetiséget, hírlapirodalmat lelkesít, nagy családására Olaszország minden ellenségeinek.

— Montijo grófné, a francia császárné anyja, súlyosan beteg.

— A görög király élete ellen tervezett gyilkossági merénnyről Athénből írják Párisba, hogy egy altiszt jelentést tön, miszerint három lovas tiszt összebeszellt, hogy a királyt megöljék. Századjuk ki volt rendelve, hogy a királyt Piraeusból Athénbe kísérjék. A tiszteket elfogták, mely alkalommal kisült, hogy karabélyuk töltve volt.

— A „Moniteur“ jelenti, hogy a francia császár és császárné Don Pedro király halálának hírére azonnal gyászt ölöltek; a császárné nevenapjának megünneplése, vadászatok és színi előadások elhalasztattak.

— Az olasz király novem. 11-kén este visszaérkezett Turinba.

— Ratazzi 13-kán este Turinba visszaérkezett, s este Ricasólit meglátogatta.

— Berlinben a választási mozgalom folyvást növekszik. A mérsékelt alkotmányos párt, ámbár nagyon kedvez a miniszteriumnak, programjában nemzeti politikát tűzött ki, s Ausztriával minden közösséget visszautasít.

— Sz. Pétervár, nov. 5. Midőn a császár visszatért, mindenki azt hitte, az egyetem ügyében határozni fog s teljesen a tanulók javára szolgáló határozata. Ignatiev tábornok a császár táviratát rozsol értette, illetőleg egészen félremagyarázta. A tábornok a következő sorokat táviratozta a czárnak: „Nagy rendezavarás az egyetemben. A tanuló sem a rectorra, sem a kúrátorra, sem rám nem hallgatnak. Mit tegyek?“ A császár ezt válaszolta: „Tegyen meg mindent, hogy a tanulókat megnyugtassa, atyáknak bánjék velük.“ Erre a tábornok ezt jelentette: „Engedelmeskedtem Főlséged parancsának, a tanuló a várbán vannak.“ A császár ismét így táviratozott: „Mi jut eszébe? Ön varasztó hibát követett el.“ Midőn a sz. pétervár-moskai vasut első állomásán Ignatievet nagyon hidegen fogadta a császár s a tábornok észrevette, hogy a tanuló irányábani viseletével ura sehogy sincsen megelégedve, mentesgill ezeket mondá: „Megkísérlettem Főlség, hogy parancsát teljesítem, 233 tanuló el van fogva, sok nehéz sebet kapott. Boldogult főlséges atyja alig tehetett volna többet.“ Ekkor stlt ki, hogy, miután az orosz nyelv birtokos névmással nem bir, a tábornok úgy értelmezte a czár táviratát, hogy tegyen úgy, miként atyja (a czáré) tett volna.

— Varsóból nov. 8-ról írják: Gerstenzweig tábornok s varsói főhadikormányzó tetemei, ki, mint hivatalosan állítatik — sebei következtében, három heti súlyos szenvedés után elhunyt, katonai tisztelettel ma reggeli 9 órakor a szembe fekvő Visztula partjára vitettek, hogy onnan csak a közönség számára részben megnyitott új vaspályán Sz. Pétervárra szállíttassanak. A tábornok öngyilkosságának okairól, (melynek következtében meghalt) a közönség még mind- eddig nincs tisztában; azonban a legtöbb varsóiak abban egyeznek meg, hogy az a tudva lévő templomok megrohanása folytán Lambert gróf helytartó és a tábornok közt keletkezett élénk szóváltás által idéztetett elő. A közönség legkisebb részt sem vett a halotti menetben, csak a katonaság s néhány diszruhában megjelent, magasabb hivatalnok követé a koporsót.

A város nyugalma az utóbbi napokban meg nem zavartatott, de azért az elfogatások minden tekintet nélkül folytatottak. A hangulat a városban, a színes nyugalom daczára, rendkívül izgatott. Esti 9 óra után a város valamely temetőhöz hasonlít, — csak az úrjáratok s az utcákban táborított katonák emlékeztetnek a város ostromállapotai helyezésére. Itt ott lámpákkal sompolygó egyes alakokat szemlélhetni, mert kik e nélkül az utcára menni merészkednek, állás, nem s különbség nélkül letartóztatnak.

A egész ország figyele Wielopolski őgrófra van irányozva, kinek Pétervárra már meg kellett érkeznie. Jóllehet, a közvélemény az őgróftól mindjárt hivatalba léptekor az ismert véres események után elítélte, mindazáltal azt hiszik, hogy ezen nagyképzettségű államférfinak, a császárnál leendő előterjesztvényei által sikerülend ezen sze-

rencsétlen ország szomorú helyzetén csak féligmeddig enyhíteni s a törvényes tétre visszavezetni.

Varsóban csak az evang. egyházak vannak nyitva; az isteniszteletre azonban csak kevesen jelennek meg; a superintendensről a lengyelek nem sok jót beszélnek. A káth. népesség vasárnap s ünnepnapokon tömegestől a Visztulán túl fekvő Prága külvárosba tudul isteniszolgálatra, melynek temploma a varsói tilalom által nem érintett.

A „Opinion nationale“ a varsói állapotokról szólva: Közelebbi tudósításaink szerint — ugymond — Varsóban folytonosan tartanak az elfogatok, és pedig a legmérsékeltbb honfiakat és közbecsültsben álló egyéniségeket éri e sors. De ez még nem elég. Az elfogottakat nem kérdezik ki, s hetekig ülnek a börtön lyukakban a nélkül, hogy tudnák miért, — mit tén magok az oroszok sem tudnak, sőt még ez sem minden. A mi mindent felülmul, az azon látszólagos szándéka az orosz hatóságnak, hogy a haditörvényszék szigorát az ostromállapot kibírdetése előtti tényekre is kiterjeszti. A katonaság az utcákat folytonosan járja s úgy látszik, hogy a utcai táborozás a télen át maradandó lesz. Ily eszközök által akarja az orosz kormány megnyugtani a felizgatott kedélyeket, — kérde az „Opinion“ — s ily intézkedésekkel hiszi visszaállíthatni a nyugalom és törvény állapotát?

Ujabbak. A „W. Ztg.“ nov. 17-i száma jelenti: Mosony, Sáros, Zólyom, Csanád és Gömörvármegyeik főispánjai: gr. Zichy Henrik, gr. Andrassy György, Radvánszky Antal, Zsivora György és gr. A. Andrássy Aladár, saját kérelmekre megyéik vezetésétől, továbbá Temesmegye főispánja Damaszkín János, Beregmegye főispáni helytartója gr. Sztárai Viktor, s Tornamegye főispánja Ragályi Károly főispáni mel-

lóságaiktól fölmentettek, s egyszersmind adminisztrátorokká nevezettek ki: Mosonmegye számára Kroner Lajos disponiblis megyefőnök, Sárosmegye számára Hlavács János disponiblis főállamügyész, Temesmegye számára Szabó Antal disponiblis udv. tanácsos, Beregmegye számára Tabódy Pál disponiblis megyefőnök, s Komárommegye számára Ambrosz János disponiblis megyefőnök. — Végre: Selmecz sz. k. bányaváros volt polgármestere Hava András Zólyom, Lakatos Károly disponiblis szolgabíró Csanád, Koreska József disponiblis megyefőnök Gömör s Roszty József disponiblis szolgabíró Tornamegye királyi biztosává nevezettek ki.

— Az erdélyi udv. kancellária Barcsai László még életben lévő kerületi biztost, előbbi hivatalába visszahelyezte, továbbá kerületi biztosokká nevezettek: a szebeni kerületben Scheller Frigyes rend. levő orsz. törv. tanácsos, a kolozsváriban Inczedy László földadó-vizsgáló főügyelő, a brassóiiban Sándor István rend. levő kerületi törv. tanácsos, a besztarceiben Dorgó Gábor, rend. levő urb. törv. elnök.

— A „Sürgöny“ írja, hogy Pestmegye tisztikara teljesen meg van alakítva. Neveket még nem közöl, de állítja, hogy a két alispán s öt főszolgabíró oly tiszteletre méltó s hivatali ügyekbe avatott egyéniségek, hogy e nagy megye értelmes lakossága teljes bizalommal fogja közigazgatását kezeikben látni.

— Köhalomszék, miután az előbb megválasztott Conrad Móríczy ügyvéd és Graffius székbíró le-

mondottak, Melas titkár és Mathia királybíróát választotta egyleti követeivé, amazt 27, ezt 15 szózáttal 65 ből.

— Szászsebes követei: Thalman Gusztáv rendelkezés alatti cs. kir. törvényszéki segéd és dr. Tinku Ábrahám, tanácselnöki titkár.

— A „Pays“-nek írják, hogy az öt nagy hatalmaság közelebből Konstantinápolyban tartott értekezletben megállapodtak a moldva-oláhországi kérdés végleges rendezésének főbb pontjaira nézve; s remélni lehet, hogy maga a megoldás nem sokára be fog következni.

— Zamoyiski László gróf lengyel emigrans Ellenborough lordhoz levelet intézett, melyben kifejti, hogy Lengyelország semmit sem várhat Oroszországtól, hogy a régi Lengyelország visszaállítása szükséges Europa belbékéjére, és hogy ezt kevés nehézséggel lehetne létesíteni. Ugyan ő alaptalan koholmányt nyilvánít azon több lap által közölt hírt, mintha testvére Zamoyiski Endre gr. jószágán az orosz hatóságok 15,000 fegyvert fedeztek volna fel.

— Angol alsóházi tag Duncombe Tamás, ügynök meleg keblű pártolója, nov. 14-én meghalt.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

November 20-ikán: Nemzeti kölcsön 81.30. 5%. Metalliques 67.55. Bank-részvény 751.—. Hitel-részvény 183.70. Váltó Londonra 138.40. Ezüst 137.50. Arany 6.56.

November 18-dikán: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarországi 68.—. Erdélyi 64.75.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DANIEL.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(373)
Sz. 434. 1861

Hirdetmény.

Alóírt hivatal által ezennel közhírré tétetik: miként volt es. k. közhitelti jegyző Buresch Józsefnek — kinek hollété nem tudatik — Tordán levő összeirt, lezárt és megbecsült házi butorai, több, a volt es. k. kolozsvári kerületi törvényszék által elítelt követelések kielégítéséért, e Tanács 434. 1861 sz. alatti határozata szerint, f. évi decemb. 9-én reggeli 9 órakor megkezdőleg a városháza udvarán tartandó nyilvános közárverésen készpénzért a többet ígérőknek el fognak adni.

Torda város tanácsától, Tordán, november 5-én, 1861.

(370)
Sz. 4766.

Pályázat.

Utolsó osztályu posta járulnoki állomásra az erdélyi posta-kerületben, 315 frt évi fizetéssel, 400 frtnyi biztosíték letétele mellett.

A kérvények különösen a postakezelés és a hazai nyelvek ismeretét igazoló okmányokkal ellátva, alóírt postaigazgatóságnál ezen pályázat napjától számítandó 3 hetek alatt beadandók. — Az erdélyi cs. k. postaigazgatóságtól, N.-Szeben, novemb. 13-án 1891.

(367)
971.1861

Hirdetmény.

A felosztott kolozsvári cs. k. kerületi törvényszék végzése folytán helybeli kereskedő Korbuly Bogdán részére 532 frt és járulékaik behajtása végett adósa Ferenczi Lászlótól lezálogott a hidelvén 428 sz. alatt levő 656 frt 40 kr-ra becsült telke és háza, a brétföldi 272 □ öl kiterjedésű 32 frt 64 kr-ra becsült szőlője, és a kajántói fordulóban levő 19 hold 70 □ öl nagyságú 152 frtra becsült szántója, a tanácsnak f. évi 971. szám alatti végzése értelmében, 1862-ik évi januarius 2-kán és februarius 3-kán d. e. 9 órakor az irt házál tartandó árverés útján készpénz fizetés mellett el fognak adni, miről a venni szándékozők azon hozzáadással értesítettek, hogy a hozzá szólás előtt a felkiáltandó becsüárnak 5% kötelesek a biztosok kezéhez bantpénztul letenni.

Sz. kir. Kolozsvár város tanácsa 1861-ik év novemb. 6-án tartott üléséből
Kiadta Bán István, h. főjegyző.

NEM HIVATALOS.

(361)

A kolozsvári orsz. és kiváltsággal szabadalmazott

gőz-szappan- és gyertyagyár helyiségénél

Széchenyi-téren — volt barompiaczon 39-dik szám alatt,

ezen gyár készítményeinek **eradási raktára** megnyitott, hol a legjobb minőségű, minden fajta **Stearin, takarékos és közönséges gyertyák, elain, takarékos és pipere szappanok** — egy nagyban mint kicsiben a legutányosabb gyári áron árultatnak, és vidéki megrendelések is a legpontosabban teljesíttetnek.

Továbbá mindenféle **gyűlevész zsiradék, avas szalonna, nyers vagy olvasztott fagygyu** a lehető legmagasabb árrban, készpénz fizetés mellett vásároltatik.

(344)

Dittmar R. gyárából való!

Moderateur és Argent lámpák s ahoz való Raffinált lámpaolaj.

ugy szintén a legjelesebb porcellán-gyárakból levő asztali, theázó-, kávézó- és mosdó- **porcellán edények**; továbbá mindenféle **író- s rajz-eszközök, illatszerek, Nürnbergi áruk és fűszer-nemük** legutányosabb áron szolgáltatnak **Kolozsvárt**

BÁNYAY KÁROLY

„Levél“ című kereskedésében.

Nyomatott az ev. ref. fótanoda betűivel. (Bel-farkasutca 74 sz.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

(374)

Marhavész ellen!

Beküldetett.

Több lapok után értesülünk, hogy az osztrák állam némely részeiben marhavész ütött ki, mely okból bátrak vagyunk a marha tulajdonosokat az iránt figyelmeztetéssel tenni, miszerint ezen bajnál az ugynevezett **Korneuburgi marhapor**, maradandólag alkalmazva, hasznos övszerül szolgál, melyre nézve ezennel csak a következő eredményre utalunk:

A pajtámban egy tehén s két ökör, szakértők véleménye szerint, ezen vésznyavalyában megbetegedett, ugy annyira, hogy azokat már szinte elveszítettnek tartottam, midőn Fürst M. által Willachon a Korneuburgi marhapor iránt figyelmeztetve, elhatároztam végre ezen szerrel kísérletet tenni. Vettem egy csomagot belőle, midőn annak használata után az állatokon mindjárt lényeges javulást vettem észre, s az azelőtt szárazon és feszülten álló bőr puhább lett. Ekkor még vettem egy csomagot, melynek alkalmazása után nagy örömmre mind a három marham egészes lett, s a tehemen ezután mág több tejet is adott, mint korábbi egészes állapotában.

A fennirtak valóságát igazsághűn, saját névirássommal megerősítem

Schophman, előjáró.

Ezen por valódi minőségben kapható:

Kolozsvárt: WOLFF J. gyógyszerárban, **Szebenben: Zöhrer F., Dézsen: Krémer Samuel, Nagy-Bányán: Popp S.-nál, Szász-Régenben: Dietrich és Wagner, Tordán: Velics György** uraknál.

(368)

Photogén- és photogénlámpa-raktár

(főraktár bel-magyarutca 442. sz.).

Alóírtak tisztelettel jelentjük, hogy **photogénlámpáink** a berlini leghíreseb lampagyárból a legnagyobb választékban már megérkeztek. Egyszersmind szerencsések vagyunk azt is nyilváníthatni, hogy vegytani kísérleteinknek **sikerült végre oly minőségű photogént állítani elő, minőt mostanáig egy külföldi gyár sem mutathat fel. E kristálytisztaságú folyadék ugyanis, mellőzve, hogy tiszta fényével minden eddig ismert világítást felülmul, égés közben teljesen szagtalan s olcsóság tekintetében is jutányosb minden más világító anyagnál.** Továbbá nyilvánítjuk azt is, hogy ha t. vásárlóink valamelyike lámpánkat egy hónapi használat folytán czélszerűtlennek vagy szagosnak találán, ezen időköz alatt a teljes ár megtérítése mellett vissza is vesszük. Vásárlóink könnyebb-sége tekintetéből pedig „Popini és Hutflesz“ kereskedésében (nagy piac b. Radákház) 1 és 2 font tartalmu üvegekben kimérve mindig találhatni photogént, s a kiürült üvegek beadása mellett mindannyiszor s legottan kész töltött üvegek szolgáltatnak ki, **még pedig gyári árrban, mind a kisebb, mind a nagyobb mennyiségű vásárlásoknál.** Jelentjük egyszersmind a t. közönségnek, hogy a közelebbi szombatn, vagy is e hó 16-kán kezdve a színház új szerkeztű photogénlámpáinkkal s tisztított photogénunkkal leend világítva, hol a tisztelt közönség meggyőződést szerezhet magának világításunk czélszerűségéről. Legvégre álljon még itt lámpáink fényerejének a steeringyertyákkal összehasonlítása, s kimutatása annak, hogy egy órai világításunk mennyibe kerül?

Fényerő-összehasonlítás 8-as steeringyertyával.

Minemű	Üveg átmérő	Fényerő 8-s steeringyertyával	Egy font hány óráig tart	Egyóra alatt mennyiéget lat	1 font photogén ára újrajcázár	Kerül 1 órai világítás újrajcázár
Lapos béllél	5'''	3	60	$\frac{1}{2}$	36	$\frac{6}{10}$
" "	7'''	5	40	$\frac{7}{8}$		$\frac{9}{10}$
Kerek "	14'''	14	18	$1\frac{7}{8}$		2

A photogénlámpák használata, valamint nagyon ritkán előfordulható romlások esetén Popini Nándor a főraktárban kész utasítással szolgálalni, s ez okból bádogosok vagy más mesterek segítségére a t. cz. közönség soha sem szorulhat.

Kolozsvárt, november 15-kén 1861.

ZSIGMOND ELEK

és

POPINI és HUTFLESH.